

4. november 2013

Kære Peter Birch Sørensen

Tak for muligheden for at komme med en kommentar om offentlig-privat samarbejde forud for jeres kommende rapport.

Danmark har en af verdens største og stærkeste offentlige sektorer. Det er også en af de mest effektive offentlige sektorer i verden, som bl.a. påvist af OECD.

Produktivitetsudviklingen har været stærk i det offentlige i de undersøgelser, der på det seneste er blevet offentliggjort, også selvom det kan være svært at måle produktiviteten (jf. Mandag Morgen). Samtidig har produktivitetsudviklingen været svag i de private serviceerhverv, som påvist af Produktivitetskommissionen.

Fremtidens vækst i udlandet vil ligge indenfor områder, hvor vi i dag har en stærk udbygget kompetence på velfærdsområderne som følge af vores velfungerende offentlige sektor.

Men i den videre udvikling af den offentlige sektor bør man dog lægge stor vægt på at ændre kurs f.eks. ved at udskifte regler og krav til processer med krav til resultater, så ledere og medarbejdere i den offentlige sektor får større handlerum til at udøve deres faglighed. De seneste årtiers voksende dokumentation og kontrol bør erstattes af tillid til offentligt ansattes ansvarlighed og faglighed, og kun de regler og krav og den dokumentation og kontrol, der klart tjener et formål i løsningen af opgaverne bør bevares.

En sådan udvikling vil stille store krav til lederne i den offentlige sektor, fordi de skal arbejde på en ny måde ud fra principperne om velfærdsledelse i stedet for den management baserede ledelse, der har været fremherskende gennem flere årtier inspireret af New Public Management. Man kan f.eks. trække på erfaringerne fra Københavns Kommune, der netop er ved at omstille deres ledelse fra management til tillidsbaseret velfærdsledelse.

Generelt er der meget ringe viden om effekterne af forskellige former for offentlig-privat samspil og stor usikkerhed om, hvad der i givet fald vil kunne give en positiv effekt.

Men samlet tyder erfaringer på, at frit-valgs-modellerne på bl.a. ældreområdet giver en lavere effektivitet primært på grund af øgede administrationsomkostninger og forringede stordriftsfordele end en ren offentlig model. Den offentlige sektors manglende mulighed for at konkurrere på lige vilkår og opsplittningen på flere leverandører vanskeliggør til dels udnyttelsen af stordriftsfordele i den offentlige sektor.

Tilsvarende er der ringe viden om den samlede effekt af nye samarbejdsformer, herunder specielt OPP (Offentlige Private Partnerskaber). De foreløbige erfaringer med OPP i såvel ind- som udland tyder dog på, at et egentligt OPP med privat finansiering samlet set vil være en dyr løsning.

Det skyldes for det første, at en privat investor i udgangspunktet kun vil være interesseret i et OPP-projekt, hvis afkastet er større end det alternative afkast ved at investere i obligationer – som jo netop svarer til lånerenten for den offentlige sektor

For det andet er de eventuelle fordele, der vil kunne opnås ved OPP-modellens sammenhæng mellem anlæg og drift, også mulige at opnå ved andre samarbejdsmodeller med offentlig finansiering.

Og endelig er der for det tredje en række usikkerhedsfaktorer forbundet med OPP, som man ikke nødvendigvis vil have som offentlig driftsholder. Det skyldes primært den lange tidshorisont ved OPP, og de bindinger, der følger med.

I forhold til en mere åben konkurrence, eksempelvis via traditionelle udbud og udliciteringer, er der ikke evidens for en **positiv** effekt for produktivitet og effektivitet, men derimod meget blandede resultater.

Analyser af udbud og udlicitering med en forskningsbaseret indgang viser generelt meget blandede resultater og stor forskel mellem opgaveområder og mellem de enkelte udbud. Samtidig viser erfaringerne, at den offentlige sektor selv kan udføre opgaverne bedst og billigst i de situationer, hvor den offentlige sektor kan konkurrere på lige vilkår. Mere udbud vil altså ikke i sig selv medføre større produktivitet, måske tværtimod. Tænk på USA, der har rigtig meget privat sundhed, men samtidig også den dyreste sundhed.

På den baggrund anbefaler FOA, at Produktivitetskommissionen særligt har fokus på, hvordan viden og kompetencer i den offentlige sektor kan kvalificere løsninger i den private sektor **uden** en egentlig opgaveflytning, men gennem mere fleksible samarbejdsformer, hvor den offentlige sektor har mulighed for at spille en aktiv rolle.

Det private kan på mange måder lære af det offentlige. Det vil både gavne produktiviteten i den private sektor og være med til at øge væksten, hvis det private på denne måde kan udvikle nye teknikker og arbejdsgange, som kan afsættes i udlandet.

På den baggrund vil vi konkret anbefale, at Produktivitetskommissionen i sin kommende rapport inddrager en række eksempler på, hvordan man kan fremme samarbejdet mellem det offentlige og det private, så man udnytter de stærke kompetencer, der findes i det offentlige til at fremme produktiviteten i det private og øge Danmarks vækst og konkurrenceevne. FOA vil her særligt fremhæve følgende:

- **Idéklubben på Ålborg sygehus**

Idéklubben i Ålborg er godt eksempel på hvordan medarbejderne – både social- og sundhedsassistenter, sygeplejersker og læger kan komme med gode ideer til nye arbejdsgange og forslag til opfindelser, som kan videreudvikles og blive til rigtige produkter, der kan anvendes i dagligdagen. Idéklubben fungerer som bindeled mellem den sundhedsfaglige verden og erhvervslivet og videreudvikler og implementerer idéerne. Eksempelvis er man i gang med at udvikle en ny urinkolbe efter idé fra en af de ansatte. Et andet eksempel er en iltstut til syge spædbørn, der ellers har tendens til at rage iltslangerne ud af næsen. Medarbejderne på gulvet i den offentlige sektor vil meget gerne bidrage til at udvikle nye ting eller arbejdsgange. Det siger for eksempel ni ud af ti FOA-medlemmer, at de meget gerne eller måske gerne vil deltage i, hvis de blev spurgt.

- **Københavns Kommunes "Nye veje til sundhed og omsorg - 4 velfærdsteknologiske spor på vej mod 2025"**

Københavns Kommune arbejder med "Nye veje til sundhed og omsorg - 4 velfærdsteknologiske spor på vej mod 2025" er et godt eksempel på hvordan man kan forene kompetencerne i det offentlige med vækst og udvikling af velfærdsteknologiske løsninger og med inddragelse af medarbejderne. Målet er også en øget eksport og flere arbejdspladser i forbindelse med udviklingen af nye løsninger. Overordnet set er det positivt, at medarbejderne i høj grad er tænkt ind i projektet og at der tænkes i kompetenceudvikling og bedre arbejdsmiljø og medarbejderinddragelse i udviklingen af

ideer. Københavns Kommune vil bl.a. oprette en Idéklifik, hvor medarbejdere og borgere kan komme med ideer.

- **Syddansk Sundhedsinnovation**

Sundhedsinnovationscentret i Odense er også et godt eksempel på hvordan man i samarbejde mellem firmaer og det offentlige kan afprøve nye indretninger og teknikker. Laboratoriet er et godt eksempel på hvor vigtigt det er, at nye indretninger og teknikker afprøves så tæt som muligt på virkeligheden og i samarbejde med medarbejderne.

Med andre ord er mit håb, at offentlig-privat samarbejde kan blive et samarbejde, hvor man lærer af hinanden og tager alvorligt, at de to sektorer er hinandens forudsætninger. Det private kan både lære af den stærke produktivitet og effektivitet, der allerede ligger i den offentlige sektor og det private kan – hvis samarbejdet fungerer godt – udvikle nye velfærdsteknologiske løsninger og arbejdsgange, som kan afsættes i udlandet.

FOA bidrager gerne til det videre arbejde med dette meget vigtige område.

Med venlig hilsen

Dennis Kristensen